

Katherine Mansfield | paper de vidre

Katherine Mansfield

KatherineMansfield

Katherine Mansfield (Wellington, Nova Zelanda, 1888 – Fontainebleau, França, 1923) va ser una dona lliure i anticonvencional, dotada d'una sensibilitat finíssima, que es va revelar com un dels més grans talents narratius de la seva època, malgrat morir als 34 anys. Els seus contes van saber captar la subtilesa del comportament humà i van obrir una via que han seguit tants escriptors i escriptores del segle XX. Mercè Rodoreda en va reconèixer el mestratge, com Hemingway, Salinger i Cheever. Aquest volum recull per primer cop la seva obra narrativa completa, això vol dir els reculls *En una pensió alemanya*, *Felicitat*, *Festa al jardí*, *Un niu de tórtora* i *Una mica infantil*, en traduccions noves o bé revisades de Marta Pera, Pep Julià i Anna Llisteri.

A *Paper de vidre*, i per gentilesa de l'editorial Proa, us n'avancem un conte, «El canari», que agradava especialment a Mercè Rodoreda: «Vaig tenir una època d'un gran enamorament de la Katherine Mansfield, que suggereix les coses. Aquell cèlebre conte “El canari”, en el qual una dona vella parla tota l'estona d'un canari que se li va morir: mira la paret on hi ha el forat on hi havia el clau on hi havia la gàbia... I vinga parlar del canari, però no és més que un pretext: en el fons, el drama d'aquella pobra vella és que els fills la fan patir, que la tracten com si fos... Que no li tenen cap respecte, que la deixen sola, l'abandonen... Però tot això només hi és suggerit perquè tot el conte només parla del canari. Això ho fa molt, la Mansfield».

El canari

...Veus aquell clau tan gros a la dreta de la porta? Encara ara m'entristeixo de mirar-lo i, tot i així, no podria suportar que l'arranquessin. M'agrada pensar que sempre hi ha estat i que sempre hi serà, fins i tot quan jo ja no hi sigui. De vegades sento els veïns que diuen: «Aquí, hi devien penjar una gàbia». I això em consola; no sembla tan oblidat.

...No et pots figurar que bé que cantava. No cantava pas com els altres canaris, no. I no són imaginacions meves. Sovint, de la finestra estant, veia que la gent es parava a la reixa per sentir-lo o que s'abocaven molta estona a la tanca, al costat de la mànega, entusiasmats. Suposo que a tu et deu semblar absurd —no t'ho semblaria si l'haguessis sentit—, però jo estava realment convençuda que cantava cançons senceres, del principi al final.

Per exemple, quan acabava la feina de casa, a la tarda, i em canviava la brusa i duia el cistell de cosir en aquesta galeria, ell saltironava, hop, hop, d'una barra a l'altra, copejava una mica els filferros per cridar-me l'atenció, feia una xarrupada d'aigua tal com ho faria un cantant professional i, aleshores, encetava una cançó tan exquisida que jo deixava l'agulla per escoltar-lo. No te'l sabria descriure; tant de bo pogués. Però això sempre es repetia, cada tarda, i a mi em semblava que totes les notes lligaven.

...Me l'estimava, jo. Com me l'estimava! Potser allò que t'estimes en aquest món no té tanta importància, però cal estimar alguna cosa. És clar que també tenia la meva caseta i el jardí, però per alguna raó no en vaig tenir mai prou. Les flors són meravellosament sensibles, però no et comprenen. També m'estimava l'estel vespertí. Sembla una ximpleria, oi? Solia baixar al pati de darrere, després de la posta, i m'esperava fins que començava a brillar per sobre l'eucaliptus

inundat de fosca. I solia murmurar: «Ja has arribat, estimat». I precisament en aquell primer moment em semblava que brillava per a mi sola. Em semblava que comprenia... aquesta mena d'anhel que, això no obstant, no és anhel. O recança..., és més aviat recança. Però, recança per què? Puc estar molt agraïda.

...Però quan va entrar a la meua vida vaig oblidar l'estel vespertí. Vaig deixar de tenir-ne cap necessitat. Però va ser curiós. Quan va trucar a la porta el xinès que venia ocells i me'l va ensenyar dins la seva gàbia petitona i ell, en lloc de refilar i refilar, com les pobretes cadernereres, va fer un piulet tímid, vaig dir-li, sense adonar-me'n: «Ja has arribat, estimat», com li deia a l'estel de sobre l'eucaliptus. A partir d'aquell moment, me'l vaig fer meu.

...Encara ara em quedo parada quan recordo fins a quin punt ell i jo compartíem les nostres vides. Quan baixava, de matí, i li treia la funda de la gàbia, ell em saludava amb un piulet ensopit. Jo sabia que en realitat deia: «Senyora! Senyora!». Després el deixava penjat al clau, a fora, mentre donava l'esmorzar als meus tres nois, i mai no el tornava a entrar fins que ens tornàvem a quedar sols a casa. Després, en acabat de fer la bugada, m'hi entretenia una mica. Posava un diari en un extrem de la taula i, a sobre, hi posava la gàbia i ell movia les ales com un desesperat, com si no sabés per què l'hi posava. «Ets un veritable actor», el renyava jo. Fregava la safata, hi posava sorra nova, li omplia la llauna de l'aigua i la del gra i li ficava una mica de morró i mig pebrot entre els filferros. I estic convençudíssima que ell entenia i apreciava tots i cadascun dels moments d'aquesta meua petita representació. Era per naturalesa exquisidament polít. Mai no deixava ni una partícula a la perxa. I només de veure com es divertia quan es banyava, t'adonaves que era un autèntic apassionat de la pulcritud. La banyera l'hi instal·lava al final. I acabada d'instal·lar, s'hi ficava amb un bot tot decidit. Primer agitava una ala, després l'altra, després es capbussava i xipollejava amb les plomes del pit. Deixava tota la cuina esquitxada, però encara no volia sortir. Jo li deia: «Ara ja n'hi ha prou. Això ja és fer el fatxada». I per fi sortia d'un bot i, dret sobre una pota, s'eixugava amb el bec. Finalment s'estremia, feia petar el bec, refilava i estirava el coll... Ai!, se'm fa un nus a la gola de recordar-ho... En aquella època jo sempre netejava els ganivets. I mentre els esmolava, semblava com si els ganivets també cantessin...

...Companyia, saps?, era això. La companyia perfecta. Si haguessis viscut sola hauries sabut el que val. És clar que jo tenia els meus tres nois que venien a sopar cada vespre i, de vegades, es quedaven una mica al menjador llegint el diari. Però no els podia pas demanar que es preocupessin per les cosetes que a mi m'omplien el dia. Per què? Per a ells eren ximpleries. De fet, un vespre vaig sentir-los per casualitat que em deien «l'Espantaocells». Tant és. No m'importa. Gens ni mica. Ho entenc molt bé. Són joves. Per què m'ha de molestar? Però recordo que aquell vespre precisament vaig agrair que no estigués del tot sola. Quan ells van marxar, li vaig dir: «Saps com li diuen, a la senyora?». I ell va decantar el cap i es va quedar mirant-me amb el seu ullet brillant fins que jo vaig esclafir a riure. Em sembla que li va fer gràcia.

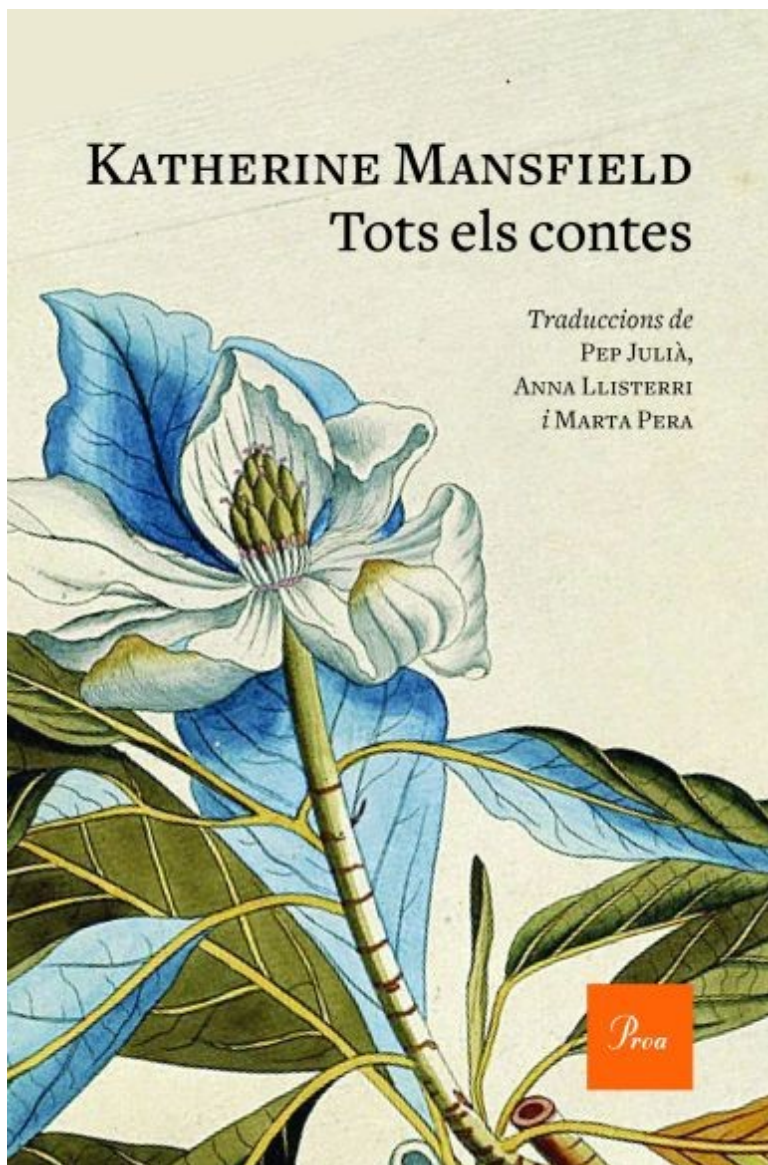
...N'has tingut mai, d'ocells? Si no, tot això et deu semblar una mica exagerat, potser. La gent es pensa que els ocells no tenen cor, que són unes bestioletes fredes, diferents dels gats i els gossos. Els dilluns la meua bugadera, que es preguntava per què no tenia «un magnífic fox terrier», em deia: «Un canari, senyoreta, no la consolarà gens». Mentida. Una mentida com una casa de pagès. Recordo una nit. Havia tingut un somni molt horrorós —els somnis poden ser terriblement cruels—; em vaig despertar, però no me'l podia treure del cap. Per això, em vaig posar el batí i vaig baixar a la cuina a buscar un got d'aigua. Era una nit d'hivern i plovia molt. Suposo que encara devia estar mig adormida, però per la finestra de la cuina, que no hi havia persiana, em va semblar que la fosca em mirava fixament, que m'espiava. I tot d'una vaig trobar insuportable no tenir ningú a qui li pogués dir: «He tingut un somni espantós», o..., o: «Arrecera'm de la fosca». Fins i tot vaig estar-me una estona amb les mans a la cara. I llavors es va sentir, fluixet: «Txip! Txip!». La gàbia era sobre la taula i la funda havia lliscat, de manera que

hi arribava una espurna de llum. «Txip! Txip!», va tornar a fer aquell reietó, tendrament, com si em volgués dir: «Sóc aquí, senyora! Sóc aquí!». Va ser tan bonic i em va reconfortar tant, que vaig estar a punt de cridar.

...I ara ja no el tinc. Mai més no tornaré a tenir un ocell, cap altre animal, de la mena que sigui. No podria. Quan el vaig trobar de panxa enlaire, amb un ull blanc i les potes retorçades, quan vaig saber que no tornaria a sentir-lo cantar mai més, el meu reietó, alguna cosa dintre meu es va morir. Tenia un buit al cor, com si fos la gàbia. Mai no me'n referaré. És clar que sí. Me n'he de refer. Amb el temps et refàs de qualsevol cosa. I la gent sempre diu que tinc un caràcter alegre. Tenen tota la raó. Gràcies a Déu.

...Tant és, sense recrear-m'hi, si em lliuro a..., als records i tot això, he de confessar que em sembla que la vida comporta una mena de tristor. No sé explicar-ho gaire. No ho dic per les penes que tots coneixem, com la malaltia i la pobresa i la mort. No, és diferent. La tenim a dins, molt endins, molt endins, és part de nosaltres mateixos, com el fet mateix que respirem. Per més que treballi i em canso, si paro un moment la sento, s'espera. Sovint em pregunto si tothom la sent igual. No se sap mai. Però, oi que és extraordinari, que sota els cants dolços i alegres del meu canari, jo només sentia la seva... tristor?... Doncs què era, si no?...

Traducció del conte de Pep Julià

Avançament editorial per gentilesa de [Proa](#).